

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL ATSISAKYMO PRADĖTI TYRIMĄ DĖL AKCINĖS BENDROVĖS „KAUNO ENERGIJA“ VEIKSMŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 7 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS

2021 m. birželio 10 d.

Vilnius

(1) Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2021 m. birželio 10 d. posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl atsisakymo pradėti tyrimą dėl akcinės bendrovės „Kauno energija“ (toliau – AB „Kauno energija“) veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimams.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė:

(2) Konkurencijos taryba 2020 m. gruodžio 16 d. gavo nepriklausomų šilumos gamintojų UAB „Idex Baltic“, UAB „Foksita“, UAB „Aldec General“ bei UAB „Ekopartneris“ (toliau – Bendrovės) pareiškimą¹, kuris patikslintas 2021 m. vasario 8 d.² bei 2021 m. kovo 30 d.³ Bendrovių pateikta informacija.

(3) Bendrovės prašo pradėti tyrimą dėl AB „Kauno energija“ galimo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, 2020 m. rugsėjo–gruodžio mėn. Kauno miesto šilumos supirkimo aukcionuose siūlant kainas, nesiekiančias AB „Kauno energija“ vidutinių kintamų kaštų.

(4) Bendrovės pareiškime pažymi, kad skundžiamus veiksmus AB „Kauno energija“ atliko Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje, kurioje AB „Kauno energija“ dominuoja. Bendrovės, siekdamas pagrįsti AB „Kauno energija“ dominavimą minėtoje rinkoje, pateikė duomenis apie Kauno miesto šilumos aukcionuose iš AB „Kauno energija“ ir iš likusių šilumos gamintojų supirktus šilumos kiekius laikotarpiu nuo 2018 m. sausio mėn. iki 2020 m. gruodžio mėn.

(5) Bendrovių teigimu, minėtu laikotarpiu AB „Kauno energija“ beveik trečdalyje visų aukcionų (11 iš 36) užėmė 40 proc. ar didesnę rinkos dalį pagal faktinius pardavimus, o per visą 3 metų laikotarpį išlaikė vidutinę 35 proc. šilumos gamybos Kauno mieste rinkos dalį. Pasak Bendrovių, nurodytos AB „Kauno energija“ rinkos dalys leidžia teigti, kad AB „Kauno energija“ ženkloje Kauno miesto šilumos aukcionų dalyje būtų vertinama kaip dominuojantis ūkio subjektas.

(6) Bendrovės taip pat pažymėjo, kad AB „Kauno energija“ užima monopolinę padėtį vertikalčiai susijusioje Kauno miesto šilumos tiekimo rinkoje, valdo šilumos perdavimo sistemos infrastruktūrą bei šilumos poreikio piko ir rezervinius pajėgumus užtikrinančius šilumos gamybos įrenginius. Atsižvelgiant į tai, Bendrovių teigimu, AB „Kauno energija“ turi galimybes pasinaudoti rinkos galia Kauno miesto šilumos tiekimo rinkoje, kad paveiktų ir apribotų konkurencijos sąlygas vertikalčiai integruotoje Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje. Turimo turto apimtis, valdomos finansinės, ekonominės ir organizacinės priemonės bei garantuota monopolisto investicijų grąža suteikia AB „Kauno energija“ tokią veiksmų laisvę šilumos gamybos rinkoje, kurios įprastomis komercinėmis sąlygomis veikiantys šilumos gamintojai neturi.

¹ Bylos 1 tomas, 1–71 lapai.

² Bylos 1 tomas, 156–176 lapai.

³ Bylos 1 tomas 182–186 lapai.

(7) Bendrovės pateikė duomenis, kiek laikotarpiu nuo 2018 m. sausio mėn. iki 2020 m. gruodžio mėn. buvo pagaminta šilumos AB „Kauno energija“ valdomais šilumos poreikio piko ir rezervinius pajėgumus užtikrinančiais šilumos gamybos įrenginiais. Pastarieji įrenginiai, pasak Bendrovių, šilumos aukcionuose nedalyvauja, jų pajėgumai naudojami esant tam tikroms teisės aktų numatytoms sąlygoms. Tačiau, Bendrovių teigimu, į abi rinkas (šilumos gamybos ir šilumos tiekimo Kauno mieste) būtina žiūrėti kompleksiskai, kadangi jų glaudus tarpusavio santykis yra svarbus vertinant AB „Kauno energija“ turimą rinkos galią ir jos elgesio atitiktį Konkurencijos įstatymo reikalavimams.

(8) Be to, Bendrovės atkreipė dėmesį, kad AB „Kauno energija“ kartu tiesiogiai dalyvauja nepriklausomų šilumos gamintojų įjungimo į šilumos perdavimo tinklą procese, todėl, jų teigimu, įėjimo į Kauno miesto šilumos gamybos rinką kliūtys yra didelės, nes AB „Kauno energija“ gali imtis priemonių siekiant sumažinti kitų gamintojų įėjimo į šią rinką galimybes. Pavyzdžiui, gali nustatyti konkrečius reikalavimus, kuriuos potencialus gamintojas turi įgyvendinti siekdamas faktiškai įeiti į rinką. Kaip nurodyta pareiškimе, toks perteklinis reikalavimas jau buvo nustatytas UAB „Foksita“, kurį AB „Kauno energija“ panaikino tik po šio gamintojo kreipimosi į Valstybinę energetikos reguliavimo tarybą (toliau – VERT).

(9) Siekdamas pagrįsti AB „Kauno energija“ piktnaudžiavimo veiksmus, Bendrovės pateikė ekonominių konsultacijų bendrovės UAB „Vilnius economics“ atliktą analizę, kurios rezultatai, pasak Bendrovių, rodo, kad jei 2020 m. pradžioje AB „Kauno energija“ šilumos aukcionuose siūlytos kainos dar viršijo jos vidutines kintamas sąnaudas, tai 2020 m. rugsėjo–gruodžio mėn. šios kainos nesiekė vidutinių kintamų šilumos gamybos sąnaudų ir AB „Kauno energija“ generavo vien tik nuostolį. Bendrovių teigimu, šiuo laikotarpiu dalis nepriklausomų šilumos gamintojų šilumos nepardavė. Atsižvelgiant į tai, Bendrovės teigia, kad šie AB „Kauno energija“ veiksmai laikytini „gruoboniškų“ kainų taikymu.

(10) Konkurencijos taryba, nustačiusi, kad vienas iš Kauno miesto šilumos aukcionuose dalyvaujančių gamintojų – UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ – 2020 m. balandžio, gegužės, birželio, rugpjūčio bei spalio mėn. šilumos aukcionuose pardavė daugiausiai, lyginant su kitais šilumos gamintojais, be to, 2020 m. gegužės, rugpjūčio ir spalio mėn. pardavė 50 proc. ar daugiau visos minėtuose aukcionuose supirktos šilumos, paprašė Bendrovių pateikti poziciją apie šio 2020 m. rinkoje atsiradusio naujo šilumos gamintojo⁴ padėtį ir esamą bei būsimą galią ir įtaką nagrinėjamoje rinkoje.

(11) Atsakydamos į Konkurencijos tarybos paklausimą⁵ Bendrovės nurodė, kad tuo metu, kai AB „Kauno energija“ atliko skundžiamus veiksmus, UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ veikė bandomosios eksploatacijos režimu, todėl privalėdama išbandyti savo įrenginius buvo priversta šilumos aukcionuose mažinti šilumos gamybos kainas, kad tik turėtų galimybę gaminti šilumą, pabaigti bandomąją eksploataciją ir pasirašyti pagrindinę šilumos pirkimo-pardavimo sutartį su šilumos tiekėju.

(12) Atsižvelgdamos į pareiškimе nurodytas aplinkybes, Bendrovės prašo Konkurencijos tarybos pradėti tyrimą dėl AB „Kauno energija“ veiksmų atitikties Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimams.

(13) 2021 m. sausio 29 d. VERT⁶, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 11 straipsniu⁷ bei to paties įstatymo 26 straipsnio 1 dalimi⁸, persiuntė Konkurencijos tarybai Bendrovių ir UAB „ENG“ (toliau kartu – Bendrovės) prašymą atlikti AB „Kauno energija“

⁴ UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ pradėjo veikti 2020 m. Prieiga per internetą: <https://kkj.lt/apie-mus/apie-jegaine/16>

⁵ Bylos 1 tomas, 177–181 lapai.

⁶ Bylos 1 tomas, 78–155 lapai.

⁷ Vadovaujantis Energetikos įstatymo 11 straipsniu, Konkurencijos taryba pagal kompetenciją kontroliuoja, kaip ūkio subjektai laikosi įstatymų nustatytų reikalavimų užtikrinant sąžiningą konkurenciją energetikos sektoriuje. Atlikdama jai pavestas funkcijas, Konkurencijos taryba turi Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme ir šiame įstatyme jai nustatytus įgaliojimus.

⁸ Vadovaujantis Energetikos įstatymo 26 straipsnio 1 dalimi, VERT, atlikdama jai pavestas energetikos veiklos reguliavimo, priežiūros ir kontrolės funkcijas, konsultuojasi ir glaudžiai bendradarbiauja, be kita ko, su Konkurencijos taryba.

reguliuojamos veiklos patikrinimą dalimi dėl AB „Kauno energija“ veiksmų 2020 m. rugsėjo–gruodžio mėn. mažinant siūlomos šilumos kainą aukcionuose atitiktis nesąžiningos konkurencijos veiksams. VERT persiūstoje Bendrovių prašymo dalyje ir Konkurencijos tarybos nagrinėjamame Bendrovių pareiškime dėstomos aplinkybės ir dėl jų nurodyta Bendrovių nuomonė tapačios.

(14) Atsakydama į Konkurencijos tarybos paklausimą⁹, VERT pateikė informaciją¹⁰, kad UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ bandomosios eksploatacijos režimas pasibaigė 2020 m. lapkričio 17 d., kuomet buvo pasirašyta šilumos pirkimo–pardavimo sutartis su šilumos tiekėju AB „Kauno energija“.

Konkurencijos taryba konstatuoja:

(15) Bendrovės kreipėsi į Konkurencijos tarybą prašydamos pradėti tyrimą dėl AB „Kauno energija“ veiksmų, 2020 m. rugsėjo–gruodžio mėn. Kauno miesto šilumos supirkimo aukcionuose siūlant kainas, nesiekiančias AB „Kauno energija“ vidutinių kintamų kaštų, kuriais galimai pažeidžiamos Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio nuostatos. Konkurencijos taryba taip pat nagrinėja Bendrovių prašymą dėl analogiškų aplinkybių įvertinimo Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio atžvilgiu, kurį Konkurencijos tarybai pagal kompetenciją persiuntė VERT.

(16) Konkurencijos įstatymo 7 straipsnis nustato draudimą piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi atitinkamoje rinkoje atliekant įvairius veiksmus, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus.

(17) Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio pažeidimui konstatuoti yra būtinos dvi sąlygos:

- (a) ūkio subjektas atitinkamoje rinkoje turi užimti dominuojančią padėtį;
- (b) dominuojančią padėtį užimantis ūkio subjektas turi atlikti Konkurencijos įstatymo draudžiamus veiksmus, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus.

(18) Vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 2 dalimi, dominuojančia padėtimi yra laikoma vieno ar daugiau ūkio subjektų padėtis atitinkamoje rinkoje, kai tiesiogiai nesusiduriama su konkurencija arba kuri sudaro galimybę daryti vienpusę lemiamą įtaką atitinkamoje rinkoje veiksmingai ribojant konkurenciją. Jeigu neįrodoma priešingai, laikoma, kad ūkio subjektas (išskyrus mažmeninę prekybą besiverčiantį ūkio subjektą) užima dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje, jeigu jo rinkos dalis sudaro ne mažiau kaip 40 procentų.

(19) Konkurencijos tarybos 2020 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 1S-44 (2020) patvirtintu Paaškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo (toliau – Paaškinimai) 8 punkte nurodyta, kad dominuojanti padėtis suprantama kaip ūkio subjekto ekonominio pajėgumo pozicija, suteikianti galimybę veikti atitinkamoje rinkoje pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų, tiekėjų ar pirkėjų ir galiausiai nuo vartotojų, darant poveikį prekių kainoms¹¹, įėjimo į rinką galimybėms ar kitoms veiklos sąlygoms, dėl ko veiksmingai ribojama konkurencija toje rinkoje¹². Ūkio subjekto nepriklausomumo sąvoka yra susijusi su jo patiriamu konkurencinio spaudimo stiprumu. Ūkio subjektas nepatiria pakankamai veiksmingo konkurencinio spaudimo, kai jis turi reikšmingą rinkos galią (įtaką rinkoje) tam tikrą laiką. Dominuojančios padėties apibrėžimo elementai (galimybė daryti vienpusę lemiamą įtaką ar tai, kad tiesiogiai nesusiduriama su konkurencija) yra susiję su rinkos galia (įtaka rinkoje), kuri įvertinama vadovaujantis šiuose Paaškinimuose nurodytais kriterijais.

⁹ Bylos 1 tomas, 187 lapas.

¹⁰ Ten pat.

¹¹ Šiuose Paaškinimuose vartojama kainų pakėlimo sąvoka suprantama kaip apimanti ir kitas galimybes veikti konkurencijos parametrus, pavyzdžiui, tiekimo apimtį, naujoves, prekių ir paslaugų įvairovę bei kokybę, sukeltą žalą vartotojams.

¹² Teisingumo Teismo 1978 m. vasario 14 d. sprendimas byloje Nr. 27/76, *United Brands Company ir United Brands Continentaal prieš Europos Komisiją*, 65 pastraipa; 1979 m. vasario 13 d. sprendimas byloje Nr. 85/76, *Hoffmann-La Roche & Co. AG prieš Europos Komisiją*, 38 pastraipa; Europos Komisijos komunikatas Komisijos – Įgyvendinimo prioritetų taikant EB sutarties 82 straipsnį dominuojančių įmonių piktnaudžiaujamam antikongrenciniam elgesiui gairės, OJ C 45, 24.2.2009, 10 punktas.

(20) Viena iš skundžiamo subjekto AB „Kauno energija“ veiklos sričių yra šilumos gamyba ir tiekimas. AB „Kauno energija“ gamina ir parduoda šilumą vartotojams Kauno ir Jurbarko miestuose bei Kauno rajone¹³.

(21) Atkreiptinas dėmesys, kad Bendrovės skundžia AB „Kauno energija“, kaip šilumos gamintojo veiksmus, atliktus šilumos aukcionuose, skirtuose Kauno miestui reikalingai šilumai supirkti. Atsižvelgiant į tai, Konkurencijos taryba šiame nutarime vertina, ar yra požymių, leidžiančių teigti, kad AB „Kauno energija“ užima dominuojančią padėtį Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje¹⁴.

(22) Vadovaujantis Lietuvos Respublikos šilumos ūkio 10 straipsnio 1 dalimi, jeigu aprūpinimo šiluma sistemoje veikia nors vienas nepriklausomas šilumos gamintojas, prognozuojamas šilumos kiekis, reikalingas šilumos vartotojų poreikiams patenkinti, gaminamas ir (ar) superkamas šilumos aukciono būdu. Šilumos gamybos ir (ar) supirkimo tvarkos ir sąlygų aprašo¹⁵ (toliau – Aprašas) 25 punktą taip pat numato, kad šilumos kiekis, reikalingas šilumos vartotojų poreikiui patenkinti, kai konkrečioje centralizuoto šilumos tiekimo sistemoje veikia bent vienas nepriklausomas šilumos gamintojas, yra gaminamas ir (ar) superkamas šilumos aukciono būdu <...>.

(23) Konkurencijos taryba nustatė, kad Kauno mieste veikia ne vienas nepriklausomas šilumos gamintojas¹⁶, taigi šiluma, skirta tiekti Kauno mieste, superkama šilumos supirkimo aukcionuose. Atsižvelgiant į tai, siekiant nustatyti AB „Kauno energija“ padėtį Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje, toliau vertinama turima informacija apie 2018–2020 m. laikotarpio šilumos gamintojų aukcionuose parduotus šilumos kiekius, neįtraukiant duomenų apie AB „Kauno energija“ šilumos kiekius, pagamintus naudojant rezervinius ir piko pajėgumus užtikrinančius šilumos gamybos įrenginius. Šiuo atveju, pažymėtina, kad minėtus įrenginius AB „Kauno energija“ valdo ne kaip šilumos gamintojas, tačiau, kaip tiekėjas¹⁷, be to, kaip ir nurodė Bendrovės, šiais įrenginiais pagaminama šiluma nėra parduodama šilumos aukcionuose¹⁸, o gaminama tik esant tam tikroms teisės aktuose numatytoms situacijoms¹⁹.

(24) Konkurencijos taryba, išnagrinėjusi surinktus duomenis, nustatė, kad 2018–2020 m. laikotarpiu kiekvieną mėnesį vykstančiuose Kauno miesto šilumos aukcionuose šilumą parduodavo iš viso nuo trijų iki aštuonių šilumos gamintojų (įskaitant AB „Kauno energija“).

¹³ Prieiga per internetą: <https://www.kaunoenergija.lt/bendroves-veikla/apie-bendrove-veiklos-sritys/>

¹⁴ Atkreiptinas dėmesys, kad tikslų rinkos apibrėžimą Konkurencijos taryba kiekvienu atveju gali pateikti tik atlikusi tyrimą. Atsižvelgiant į tai, šiame nutarime rinka, kurioje AB „Kauno energija“ atliktus skundžiamus veiksmus Konkurencijos taryba vertina, apibrėžiama preliminariai pagal Bendrovių pateiktą informaciją.

¹⁵ Aprašas patvirtintas Valstybinės kainų ir energetikos komisijos 2010 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. O3-202.

¹⁶ Vadovaujantis VERT pateikiama informacija, Kauno mieste veikia šie nepriklausomi šilumos gamintojai: UAB „Danpower Baltic Taika“, UAB „Lorizon Energy“, UAB Kauno termofikacijos elektrinė (Nepriklausomas šilumos gamintojas), UAB „ENG“, UAB „Danpower Baltic Biruliškių“, UAB „Aldec General“, UAB „Ekopartneris“, UAB „Ekoresursai“, UAB „Petrašiūnų katilinė“, UAB „Geco Kaunas“, UAB „Oneks invest“, UAB „Pramonės energija“ (Kaunas). Šilumos gamybos šaltiniai yra šie: UAB „Danpower Baltic Taika“, UAB „Lorizon Energy“, UAB Kauno termofikacijos elektrinė (Nepriklausomas šilumos gamintojas), UAB „ENG“, UAB „Danpower Baltic Biruliškių“, UAB „Aldec General“, UAB „Ekopartneris“, UAB „Ekoresursai“, UAB „Petrašiūnų katilinė“, UAB „Geco Kaunas“, UAB „Oneks invest“, UAB „Pramonės energija“ (Kaunas), AB „Kauno energija“, UAB „Šilumininkas“, UAB „Fortum Heat Lietuva“, UAB „Gilius ir Ko“.

Prieiga per internetą: <https://www.regula.lt/siluma/Puslapiai/silumos-zemelapis/kauno-miesto-silumos-kainos.aspx?Region=15>

¹⁷ Vadovaujantis Aprašo 4 punktu, rezerviniai šilumos gamybos pajėgumai – šilumos tiekėjo eksploatuojami šilumos gamybos įrenginiai <...>; šilumos poreikio piko pajėgumai – šilumos tiekėjo eksploatuojami šilumos gamybos įrenginiai.

¹⁸ Vadovaujantis Aprašo 25.2.3. punktu, šilumos tiekėjas šilumos aukcione negali teikti pasiūlymo, kuriame būtų nurodytas Supirkimo tvarkos 4 punkte numatytų šilumos poreikio piko pajėgumus ir rezervinius šilumos gamybos pajėgumus užtikrinančių šilumos gamybos įrenginių pagaminamas šilumos kiekis.

¹⁹ Aprašo 4 punktą numato, kad rezerviniai šilumos gamybos pajėgumai – tai šilumos tiekėjo eksploatuojami šilumos gamybos įrenginiai, leidžiantys šilumos tiekėjui užtikrinti patikimą ir saugų šilumos tiekimą vartotojams, kai to neįmanoma padaryti kitais sistemoje veikiančiais šilumos gamybos įrenginiais; Aprašo 25.4.2.3. punktą numato, kad tais atvejais, kai šilumos aukcione pasiūlymą pateikusių dalyvių valdomų šilumos gamybos įrenginių galia nėra pakankama prognozuojamam šilumos poreikiui patenkinti, trūkstamas šilumos kiekis yra gaminamas šilumos poreikio piko pajėgumais.

Spalio–balandžio mėn., t. y. šildymo sezono metu²⁰, kuomet šilumos poreikis didesnis, šilumą pardavė nuo keturių iki aštuonių gamintojų. Gegužės–rugsėjo mėn.²¹, kuomet šildymo sezonas pasibaigęs ir šilumos poreikis mažesnis, šilumą aukcionuose pardavusių gamintojų skaičius sudarė nuo trijų iki penkių gamintojų.

(25) Taip pat nustatyta²², kad 2018–2020 m. laikotarpiu AB „Kauno energija“ aukcionuose parduotos šilumos kiekis vidutiniškai sudarė 30,8 proc., t. y. mažiau nei 40 proc. visos Kauno miesto aukcionuose supirktos šilumos. Vertinant vien tik 2020 m. laikotarpį, vidutinis AB „Kauno energija“ parduodamos šilumos kiekis aukcionuose sudarė dar mažiau, t. y. 28,4 proc. visos Kauno miesto aukcionuose supirktos šilumos. Artimiausi AB „Kauno energija“ konkurentai: UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ per laikotarpį nuo 2020 m. vasario (nuo tada, kai šilumos aukcionuose pradėjo prekiauti šiluma²³) iki gruodžio mėn. vidutiniškai pardavė 28,9 proc. visos Kauno miesto aukcionuose supirktos šilumos, UAB „IDEX Baltic“ 2018–2020 m. laikotarpiu vidutiniškai aukcionuose pardavė 25,1 proc., o per paskutinį 2020 m. laikotarpį – vidutiniškai 17,3 proc. visos Kauno miesto šilumos aukcionuose supirktos šilumos.

(26) Išnagrinėti duomenys²⁴ taip pat rodo tai, kad tik šiek tiek daugiau nei trečdalią 2018–2020 m. laikotarpio, t. y. 13 mėnesių iš 36, AB „Kauno energija“ Kauno miesto šilumos aukcionuose pardavė daugiausiai šilumos, lyginant su kitais šilumos gamintojais. Tačiau ir tais mėnesiais, kuriais AB „Kauno energija“ pardavė daugiausiai šilumos, dažniausiai vienas ar keli gamintojai nuo AB „Kauno energija“ parduotos šilumos kiekiu atsilikdavo nedaug. Pavyzdžiui, 2018 m. rugsėjo mėn. AB „Kauno energija“ pardavė 41 proc. visos Kauno miesto šilumos aukcione parduotos šilumos, UAB „Foksita“ – 37 proc. šilumos; 2019 m. kovo mėn. AB „Kauno energija“ pardavė 33 proc. šilumos, UAB „IDEX Baltic“ – 30 proc. šilumos; 2020 m. gruodžio mėn. AB „Kauno energija“ pardavė 29 proc., UAB „IDEX Baltic“ – 23 proc., UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ – 23 proc. šilumos. Likusius 2018–2020 m. laikotarpio 23 iš 36 mėnesius daugiausiai šilumos aukcionuose pardavė AB „Kauno energija“ konkurentai.

(27) Be to, surinkti duomenys rodo naujo konkurento UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ atėjimą į nagrinėjamą rinką. Nors, Bendrovių teigimu, laikotarpiu, kuomet AB „Kauno energija“ šilumos aukcionuose taikė galimai „gruobonišką“ kainodarą, UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ veikė bandomosios eksploatacijos režimu, todėl pardavė didelius kiekius šilumos žema kaina, vadovaujantis UAB „Baltpool“ viešai skelbiama informacija, matyti, kad UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ taip pat ir 2021 m., kuomet bandomosios eksploatacijos režimas pasibaigęs, parduoda vienus iš didžiausių šilumos kiekių²⁵ Kauno miesto šilumos aukcionuose.

²⁰ Pavyzdžiui, 2020 metais šildymo sezonas Kauno mieste pradėtas spalio 15 d., prieiga per internetą: <https://kaunas.kasvyksta.lt/2020/10/15/miestas/kaune-pradedamas-sildymo-sezonas-2/>

²¹ Pavyzdžiui, 2021 metais šildymo sezonas Kauno mieste baigtas gegužės 6 d., prieiga per internetą: <https://kaunas.kasvyksta.lt/2021/05/05/miestas/kaunas-skelbia-sildymo-sezono-pabaiga/>

²² Vadovaujantis Bendrovių pateiktais duomenimis apie Kauno miesto aukcionuose 2018–2020 m. laikotarpiu iš šilumos gamintojų supirktus šilumos kiekius, bylos 1 tomas, 167c.

²³ Prieiga per internetą: <https://kkj.lt/aktualu/naujienos/kauniecieu-butus-pasieke-pirmoji-is-atlieku-pagaminta-siluma/102>

²⁴ Bendrovių pateikti duomenys apie Kauno miesto aukcionuose 2018–2020 m. laikotarpiu iš šilumos gamintojų supirktus šilumos kiekius, bylos 1 tomas, 167c.

²⁵ 2021 m. sausio mėn. iš visų aukcione dalyvavusių šilumos gamintojų UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ buvo antra pagal parduotos šilumos kiekį (iš visos supirktos 207 271 MWh šilumos pardavė 53 568 MWh), prieiga per internetą: https://e.baltpool.eu/heat/?ti=2666691&bp=h_results&hsy_id=10&month=2021-01;

2021 m. vasario mėn. aukcione UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ buvo antra pagal parduotos šilumos kiekį (iš visos supirktos 179 167 MWh – 48 384 MWh), prieiga per internetą:

https://e.baltpool.eu/heat/?ti=2666691&bp=h_results&hsy_id=10&month=2021-02;

2021 m. kovo mėn. aukcione UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ pardavė daugiausiai šilumos (iš visos supirktos 163 153 MWh šilumos – 53 568 MWh), prieiga per internetą:

https://e.baltpool.eu/heat/?ti=2666691&bp=h_results&hsy_id=10&month=2021-03;

2021 m. balandžio mėn. aukcione UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ pardavė daugiausiai šilumos (iš visos supirktos 94 391 MWh šilumos – 49 872 MWh), prieiga per internetą:

https://e.baltpool.eu/heat/?ti=2666691&bp=h_results&hsy_id=10&month=2021-04;

(28) Atsižvelgiant į tai, kad šilumą Kauno miesto šilumos aukcionuose panašiais kiekiais be AB „Kauno energija“ stabiliai parduoda dar ne vienas šilumos gamintojas bei į tai, kad į rinką įėjo naujas didelis šilumos gamintojas, nėra pagrindo įtarti, kad parduodama šilumą aukcionuose AB „Kauno energija“ galėtų veikti pakankamai nepriklausomai nuo konkurentų ar galėtų daryti vienpusę lemiamą įtaką.

(29) Taip pat nėra pagrindo sutikti su Bendrovių teiginiu, jog kadangi AB „Kauno energija“ užima monopolinę padėtį Kauno miesto šilumos tiekimo rinkoje, valdo rezervinius ir piko pajėgumus užtikrinančius šilumos gamybos įrenginius bei tiesiogiai dalyvauja nepriklausomų šilumos gamintojų įjungimo į šilumos perdavimo tinklą procese, tai sudaro jai galimybes apriboti konkurencijos sąlygas Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje. Konkurencijos tarybos išvada grindžiama toliau pateikiamais arumentais.

(30) Pirma, vadovaujantis Šilumos ūkio įstatymo 34 straipsnio 2 dalimi, jeigu šilumos tiekimo sistemoje <...> šilumos tiekėjas dar ir gamina šilumą, jis privalo atskirai tvarkyti šilumos gamybos ir šilumos perdavimo sąnaudų apskaitą. Aprašo 10.7 punktą numato, kad šilumos poreikio piko pajėgumus ir rezervinius šilumos gamybos pajėgumus užtikrinančių šilumos gamybos įrenginių pagaminamo šilumos kiekio apskaita turi būti atskira nuo šilumos aukcione dalyvaujančių šilumos gamybos įrenginių. Taigi, AB „Kauno energija“ būdama Kauno miesto šilumos tiekėja, be to, tuo pagrindu valdydama šilumos perdavimo sistemos infrastruktūrą bei rezervinius ir piko pajėgumus užtikrinančius šilumos gamybos įrenginius negali minėtoje rinkoje turimų finansinių pajėgumų panaudoti Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje, pavyzdžiui, pasidengti nuostolius, atsiradusius dėl Kauno miesto šilumos aukcionuose taikytų per žemų šilumos pardavimo kainų.

(31) Antra, kaip minėta šio nutarimo (23) pastraipoje, vartotojams reikalingas šilumos kiekis superkamas šilumos aukcionuose, kuriuose negali būti superkama šilumos poreikio piko ir rezervinius pajėgumus užtikrinančiais šilumos gamybos įrenginiais pagaminta šiluma. Šiais įrenginiais AB „Kauno energija“ šilumą gaminti gali tik tam tikrais minėtoje nutarimo pastraipoje nurodytais atvejais, t. y. iš esmės tada, kai nepakanka aukciono būdu įsigijamos šilumos. Taigi, AB „Kauno energija“ neturi galybės pasinaudodama valdomais įrenginiais kokiu nors būdu apriboti šilumos gamintojų galimybių parduoti savo gaminamą šilumą aukcionuose.

(32) Trečia, nepaisant to, kad AB „Kauno energija“, kaip nurodo Bendrovės, tiesiogiai dalyvauja nepriklausomų šilumos gamintojų įjungimo į šilumos perdavimo tinklą procese, AB „Kauno energija“, kaip Kauno miesto šilumos tiekėjas, atsako už nenutrūkstamą šilumos tiekimą vartotojams²⁶. Turima šilumos tiekimo licencija AB „Kauno energija“ įpareigoja užtikrinti eksploatuojamų tinklų plėtrą, prijungti vartotojų ir gamintojų įrenginius, esančius jo teritorijoje, prie šilumos perdavimo tinklo pagal atitinkamus norminius dokumentus²⁷. Kadangi šilumos tiekėjas turi užtikrinti centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemos vartotojų poreikį, šilumos tiekėjas teisės aktais yra įpareigotas šio vartotojų poreikio neriboti, sudarant kliūtis šilumos gamintojams patekti į Kauno miesto šilumos gamybos rinką ar kitais būdais, priešingu atveju grėstų licencijos tiekti šilumą praradimas. Be to, papildomai pažymėtina, kad prijungimo ir naudojimosi šilumos perdavimo tinklais taisyklės, taip pat ir šilumos tiekėjo ir nepriklausomo šilumos gamintojo teisiniai santykiai yra reglamentuojami²⁸, o tai reiškia, kad AB „Kauno energija“ galybės nustatyti kliūtis šilumos gamintojų įrenginių prijungimui prie šilumos perdavimo tinklo bet kokiu atveju yra apribotos.

(33) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Konkurencijos taryba atkreipia dėmesį, kad veiklos, kurias AB „Kauno energija“ vykdo Kauno miesto šilumos tiekimo rinkoje (rezervinių ir piko pajėgumus užtikrinančių šilumos gamybos įrenginių valdymas bei dalyvavimas įjungiant nepriklausomus šilumos gamintojus į šilumos perdavimo tinklą) sureglamentuotos taip, kad

2021 m. gegužės mėn. aukcione UAB „Kauno kogeneracinė jėgainė“ pardavė daugiausiai šilumos (iš visos supirktos 46 762 MWh šilumos – 22 400 MWh), prieiga per internetą:

https://e.baltpool.eu/heat/?ti=2666691&bp=h_results&hsy_id=10&month=2021-05.

²⁶ Vadovaudamasis Aprašo 17 punktu.

²⁷ Vadovaujantis Šilumos ūkio įstatymo 30 straipsnio 13 punkto 2 papunkčiu.

²⁸ Naudojimosi šilumos perdavimo tinklais sąlygų sąvadu, patvirtintu Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2015 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. O3-6.

apsaugotų Kauno miesto šilumos gamybos rinkos dalyvius nuo Bendrovių įvardytų galimų situacijų AB „Kauno energija“ pasinaudojant turima rinkos galia Kauno miesto šilumos tiekimo rinkoje. Be to, vien tai, kad AB „Kauno energija“ vykdo tam tikras veiklas Kauno miesto šilumos tiekimo rinkoje bei tuo pačiu metu prekiaudama šiluma dalyvauja Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje, nesant papildomų duomenų apie šilumos tiekėjo veiklos reglamentavimo neveiksmingumą, savaime nesudaro pagrindo teigti, kad AB „Kauno energija“, pasinaudodama turima rinkos galia Kauno miesto šilumos tiekimo rinkoje, apriboja šilumos gamintojų konkurencijos sąlygas Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje.

(34) Apibendrinant nustatytas ir šio nutarimo (24)–(32) pastraipose nurodytas aplinkybes, nėra pagrindo įtarti, kad AB „Kauno energija“ Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje užima dominuojančią padėtį.

(35) Konkurencijos įstatymo 24 straipsnio 4 dalies 7 punkte nustatyta, kad Konkurencijos taryba priima nutarimą atsisakyti pradėti tyrimą, jei nėra duomenų, kurie leistų pagrįstai įtarti šio įstatymo pažeidimą.

(36) Apibendrinant tai, kas išdėstyta aukščiau, konstatuotina, kad turimi duomenys nesudaro pagrindo įtarti, kad AB „Kauno energija“ Kauno miesto šilumos gamybos rinkoje užima dominuojančią padėtį. Atitinkamai nėra pagrindo įtarti, kad AB „Kauno energija“, 2020 m. rugsėjo–gruodžio mėn. Kauno miesto šilumos supirkimo aukcionuose siūlydama kainas, galimai nesiekiančias AB „Kauno energija“ vidutinių kintamų kaštų, pažeidė Konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimus.

Vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 7 straipsniu, 24 straipsnio 4 dalies 7 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

Atsisakyti pradėti tyrimą dėl AB „Kauno energija“ veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 7 straipsnio reikalavimams.

Nutarimas per vieną mėnesį nuo įteikimo dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

Pirmininkas

Šarūnas Keserauskas

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 188668192, Jogailos g. 14, Vilnius 01116
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL ATSIŠAKYMO PRADĖTI TYRIMĄ DĖL AKCINĖS BENDROVĖS „KAUNO ENERGIJA“ VEIKSMŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 7 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS
Dokumento registracijos data ir numeris	2021-06-10 Nr. 1S-60 (2021)
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Evelina Uogintaitė, Teisės grupės vadovė, Teisės grupė
Sertifikatas išduotas	EVELINA,UOGINTAITĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-06-10 13:51:39 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Certifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2019-04-03 17:36:55 – 2024-04-01 23:59:59
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Šarūnas Keserauskas, Pirmininkas, Konkurencijos tarybos nariai
Sertifikatas išduotas	ŠARŪNAS,KESERAUSKAS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-06-10 13:59:37 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2021-06-10 13:59:56 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Certifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2019-08-17 10:11:18 – 2024-08-15 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, į.k. 188668192 LT", sertifikatas galioja nuo 2018-12-27 13:51:05 iki 2021-12-26 13:51:05
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.34.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2021-06-10 14:19:15)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2021-06-10 14:19:15 Dokumentų valdymo sistema Avilys